المملكة العربية السعودية

وزارة الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد

1174

بیروباوەڕی ڕاستەقینە و دژەکانی

نووسینی

زانای پایەبەرز شێخ عبد العزیز بن عبد الله بن باز

وكالة المطبوعات والبحث العلمي

uspr@moia.gov.sa

لە چاپەمەنییەکانی وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز ورێنمایی

بیروباوەڕی ڕاستەقینە و دژەکانی

نووسینی

زانای پایەبەرز شێخ عبد العزیز بن عبد الله بن باز

وەرگێڕانی

خلیل أحمد

پێداچونەوەی

پشتیوان صابر عزیز

وەکالەتی کاروباری چاپەمەنی وتوێژینەوەی زانستی لە وەزارەت

سەرپەرشتی چاپکردنی کردوە

ساڵی ١٤٣٤ کۆچی

ح وزارة الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد ، ١٤٣٣هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

بن باز، عبد العزيز

العقيدة الصحيحة وما يضادها (باللغة الكردية).
عبد العزيز بن باز . - الرياض ، ١٤٣٣ هـ.
٠٠ ص ، ٠٠ سم
ردمك : ٩-٠٧١٥-٢٩-٦٠٣-٩٧٨
١ - العقيدة الإسلامية - دفع مطاعن - أ. العنـــوان
ديوي ٢٤٠ ١٤٣٣/٧٩١٠

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٧٩١٠
ردمك : ٩-٠٧١٥-٢٩-٦٠٣-٩٧٨

الطبعة السابعة
١٤٣٩هـ

بسم الله الرحمن الرحیم

پێشەكی وەرگێر :

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ [آل عمران] .

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء] .

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَـٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾ [الأحزاب] .

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

خوێنەری خۆشەویست ، ماوەیەكی زۆرە بە تەمام خزمەتێك لە بورای بیروباوەڕی ئیسلامیدا بكەم ، بە تایبت بیروباوەڕی ڕاستەقینەی ئەهلی سوننە ، چونكە بە ڕاستی

بیروباوەڕ وەکو سەر وایە بۆ لاشە ئەگەر نەبێت ئەویش هیچ نرخێکی نابێت .

لای هەموو کەسێکی خاوەن فام و ژیری ئاشکرایە کە بیروباوەڕ لە ژیانی موسڵماناندا چ ڕۆڵ و بەهایەکی هەیە ، لە کاتێکدا بنچینەی یەکەم لە بانگەوازی هەموو پێغەمبەران لە (**نوح**)ەوە تا (**محمد**) ـ سڵاوی خوایان لە سەر بێت ـ بریتی بووە لە یەکخواپەرستی و ڕاستکردنەوەی بیروباوەڕ ، ئەمە مەبەستی یەکەم بووە لە بانگەوازەکەیان ، کە دەبێتە مایەی چاکبوونی دونیا و ڕۆژی دوایی خەڵك ، چونکە ئەگەر بیروباوەڕیان ڕاستەقینە بێت ئەو کاتە هەموویان مل کەچ و گوێ ڕایەڵی خوا دەبن ، و دەست بە پەیامەکەیەوە دەگرن و بەم هۆیەوە ژیانی دونیا و ڕۆژی دواییان خۆش دەبێت .

کەوابوو هەر گوفتار و کردار و بانگەوازێ لە سەر ئەم بنچینەیە بنیات نەنرێ ئەوا بانگەوازەکە خاڵی نییە لە کەموکوڕی ، وە مەترسی ئەوەی لێ دەکرێت کە ئاکام و سەرئەنجامی نەمان و لە ناوچوون بێت ، یان لادان و گومڕابوون لە ڕاستە شەقامی ئیسلام (**الصراط المستقيم**) ، یان هەردووکیان

پێکـەوە ، چـونکە ئەمـە بنچـینەیەکی گەورەیـە لـە بنچـینەکانی ئاینی ئیسلام ، هـەرکاتێك خـەڵکی لـە هـەر سـەردەمێکا لێی بـێ ئاگا بوون کەوتوونەتە هەڵدێری شیرك و بیدعەوە .

لە بەر هەموو ئەمانـە بەئـەرکی سەرشانی خۆمم زانـی کـە هەرچیم لە تونادایە بیخەمە گەڕ بۆ ئاشـناکردنی موسـڵمانان بـەم ڕاستییە ، جا دەستم کرد بـە ڕێکخسـتنی ئـەم پڕۆژەیـە و نـاوم لێنا (**زنجیرەی بیروباوەڕی ئـەهلی سوننە**) ، کـە بـریتـییە لـە وەرگێـڕان و شــەرح و لێدانــەوەی ژمارەیــەك کتێبــی بــە ســوود دەربـارەی بیروبـاوەڕی ئـەهلی سـونە و جەماعـە لـە نووسـینی زانایانی هەمان کۆمەڵ ئەو کتێبانەش بریتین لە :

١ ـ بیروباوەڕی ڕاستەقینە و دژەکانی ... نووسینی / شێخ ابن باز ... وەرگێڕان .

٢ ـ یەکخوا پەرستی ... نووسـینی / شـێخ محمـد عبـدالوهاب ... شەرح .

٣ ـ نەهێشتنی گومان ... نووسینی / شێخ محمـد عبـدالوهاب ... وەرگێران و لێکدانەوە .

٤ ـ عەقیدەی واسطی ... نووسینی / شێخی ئیسلام ابن تیمیة ... شەرح و وەرگێڕان .

٥ ـ عەقیدەی طحاویة ... نووسینی / الطحاوي ... شەرح .

٦ ـ الإبانة عن أصول الديانة ... نووسینی / أبو الحسن الأشعري

.

جا خوایە داوات لێ دەکم یارمەتیم بدەیت بۆ تەواو کردنی ئەم پڕۆژەیە و لە هەڵە و لادان بمپارێزی و نیەتم پاك بکەیتەوە بۆ ئەوەی تەنها مەبەستم لەم کارەمدا تەنها تۆ بێ ، پاشان سوودی بۆ هەموو موسڵمانان هەبێ ، وە لە بەر گەورەیی خۆت بەرەکەت و فەڕ بخەیتە ئەم کارەوە ، خوایە ئەگەر لە شتێکدا ڕاستم کردبێت و پێکا بێتم ئەوا یارمەتی تۆیە ، وە هەر تاوان و هەڵەیەکم کردبێت ئەوە لە خۆم و شەیتانەوەیە .

لە شەوی چوار شەمە پاك نووسکرا

لە بەرواری ٢٩ ذي القعدة ١٤١٩ ك

بەرامبەر ١٧ ی ئازاری ١٩٩٩ م

لە کەلار

مامۆستا : خلیل أحمد

ژمارەی مۆبایل : (٠٧٧٠١٥٨٠٥٢٢)

بسم الله الرحمن الرحيم

سوپاس و ستایش بۆ خوا ، درووود و سڵاو بۆ سەر گیانی پێغەمبەر ﷺ و کەس و کار و هاوەڵانی بە گشتی .

پاش ئەوە : لە بەر ئەوەی بیروباوەڕی ڕاستەقینە بریتیە لە بنچینە و بنەمای ئاین و شەریعەتی ئیسلام ، بە چاکم زانی بابەتی ووتارەکەم ئەوە بێ و دەربارەی ئەو ڕاستییە بدوێم ، وە لای هەموو کەس ئاشکرایە بە بەڵگەی شەرعی لە قورئان و سوننەت کە گوفتار و کردار کاتێ وەردەگیرێ ئەگەر لە بیروباوەڕێکی ڕاستەقینەوە دەرچووبێ ، ئەگەر نا ئەوا هەموو ئەو لقانەی لێی دەبنەوە لە وتە و کردەوە بەتاڵ دەبنەوە و وەرناگیرێن ، وەکو خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱلْإِيمَٰنِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُۥ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ۝٥﴾ [المائدة : ٥] .

واتە : هەر کەس لە باتی باوەڕهێنان ، ئینکار و کوفر بکات ، کار و کردەوەکەی باتڵ و بێشوێنە و لەو دواڕۆژیشدا لە خەسارەتمەندانە .

وە دەفەرمویّ : ﴿وَلَقَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ لَئِنۡ أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٦٥﴾﴾ [الزمر] .

واتە : بە حەقیقەت بۆ تۆ و بۆ پێغەمبەرانی بەر لە تۆش وەحی نێردراوە ، ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێی کردەوەت بەتاڵ دەبێ و لە خەسارەتمەندان دەبی .

وە چەندین ئایەتی تر لەم ڕووەوە هاتوون .

قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ بەڵگەن کە بیروباوەڕی ڕاستەقینە بە کورتی : بریتی‌یە لە باوەڕبوون بە خوا و فریشتەکانی و کتێبەکانی و پێغەمبەرانی و ڕۆژی دوایی و باوەڕ بوون بە قەدەری چاك و خراپ .

ئەم شەش بنچینەیە بنچینەی ئەو بیروباوەڕە ڕاستەقینەیەن کە قورئانی پیرۆز پێی دابەزیوە و خوا پێغەمبەری پێ ناردووە ﷺ .

هەموو ئەوانەی کە پێویستە باوەڕیان پێ بهێنرێ لە شتە نادیارەکان و ئەوانەی خوا و پێغەمبەر هەواڵیان پێ داوین دەگەڕێنەوە سەر ئەم شەش بنچینەیە و لێرەوە

سەرچاوە دەگرن ، **بەڵگەی ئەم شەش بنچینەیەش لە قورئان و سونەت دا گەلێ زۆرن ، لەوانە :**

ئایەتی: ﴿لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَٰبِ وَٱلنَّبِيِّۦنَ ... ﴿١٧٧﴾﴾ [البقرة].

واتە : چاکی تەنها بەوە نییە کە لە کاتی نوێژدا ڕووبکەنە خۆرهەڵات و خۆرئاوا بەڵکو چاکە ئەوەیە باوەڕ بە خوا و ڕۆژی دوایی وفریشتەکان و کتێبەکان و پێغەمبەران بێنن ...

وە ئایەتی : ﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ ... ﴿٢٨٥﴾﴾ [البقرة] .

واتە : پێغەمبەر و باوەڕداران باوەڕیان هێناوە بە هەموو ئەوانەی لای پەروەردگاریەوە بۆی هاتووە ، هەموویان باوەڕیان بە خوا و فریشتەکان و کتێبەکان و پێغەمبەران هەیە و هیچ جیاوازییەك لە نێوانیاندا ناکەن ...

وە ئایـــــــــەتی : ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا ١٣٦﴾ [النساء] .

واتــە : ئـەی کەسـانێ کـە باوەڕتـان هێنـاوە ، بـاوەڕی ڕاستی بێنن بە خوا و بە پێغەمبەری خوا و بـەو کتێبـەی کـە دابەزیوە بۆ پێغەمبەرەکەی ـ واتە : قورئان ـ ، وە بە کتێبێ کە بەر لە قورئان ناردوویەتی ، هەر کەسێ بێ باوەڕ بـێ بـە خــوا و فریشــتەکانی و کتێبــەکانی و پێغەمبــەرانی و ڕۆژی دوایی ئەوە گومڕا بووە گومڕایەکی دوور لە هەق .

وە ئایەتی : ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَٰبٍۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ ٧٠﴾ [الـــحج] .

واتە : ئایا نازانی کە بە ڕاستی خوا ئەوەی لە ئاسمان و زەوی دایە دەیزانـێ ؟ چـونکە هـەموو ئەوانـە لـە کتێبێـك دا نووسراوە بە ڕاستی ئەوە لە سەر خوا ئاسانە ٠

بەڵام فەرموودە (صحيح)ـەكان گەلێ زۆرن ، لەوانە :

ئەو فەرموودە (**صحيح**)ـە بەناوبانگەی ئیمامی موسلیم لە (**صحيح**)ـەكەیدا ڕیوایـەتی كـردووە لـە ئیمـامی عومـەرەوە ـ خوای لێ ڕازی بێ ـ كە دەفەرموێ :

((إِنَّ جِبْرِيلَ عليه السلام سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الإِيـــمَانِ ؟ فَقَالَ لَهُ : الإِيــمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُــلِهِ وَالْيَــوْمِ الآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ)) [الــحديث وأخرجه الشيخان مــن حديث أبي هريرة رضي الله عنه] .

واتە : جبریل پرسیاری كرد لە پێغەمبەر ﷺ دەربارەی ئیمان ؟ ئەویش فەرمووی : ئیمان بریتیە لەوەی باوەڕت ببێ بـە خـوا و فریشـتەكانی و پێغەمبـەرانی و ڕۆژی دوایـی ، وە باوەڕت ببێ بە قەدەری چاك و خراپ .

هەموو ئەوشتانەی كە پێویستە موسڵمان باوەڕی پێیان هەبێ وەكو باوەڕبوون بە خوا و ڕۆژی دوایی ، و شـاراوەكان ، هەموو ئەمانە لەم شەش بنچینەیەوە سەرچاوەدەگرن :

بنچینەی یەکەم : باوەڕ بوون بە خوا

باوەڕبوون بە خوای گەورە بەوە ئەبێ ، کە باوەڕت ببێ خوای گەورە پەرستراوی ڕاستەقینەیە و شایستەی پەرستنە ، جگە لەو هیچ کەس و شتێکی تر شایستەی پەرستن نییە ، چونکە خوا بەدیهێنەری خەڵکییە و چاکەیان بەرانبەر ئەکاو ڕۆزیان ئەدا و زانایە بە پەنهان و ئاشکرایان ، هەر ئەو توانای هەیە پاداشتی چاکە کارانیان بداتەوە و سزای تاوانبارانیشیان بدات .

خوای گەورە ئادەمیزاد و جنۆکەی تەنها بۆ پەرستن بەدی هێناوە، فەرمانیشی بەوە پێ کردوون وەکو دەفەرموێ :

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ﴿٥٨﴾﴾ [الذاريات] .

واتە : جنۆکە و ئادەمیزادم بۆ هیچ دروست نەکردووە تەنها بۆ ئەوە نەبێت کە عیبادەتم بکەن ، ڕۆزیم لەوان ناوێ و ناشمەوێ خۆراکم بدەنێ ، بەڕاستی هەر خوایە ڕۆزی دەر و خاوەن هێز و دەسەڵات .

وە دەفــەرمویٚ : ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فِرَٰشٗا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ فَلَا تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٢ ﴾ [البقرة] .

واتە : ئەی خەڵکینە پەروەردگاری خۆتـان بپەرستن ، ئەو پەروەردگارەی کە ئێوە و پێشینانی خوڵقاند بۆ ئـەوەی خواپەرستی بکەن ، ئەو پەروەردگارەی کە زەوی کردووەتـە فەرش بۆ ئێوە و ئاسمانیشی کردووەتە بینا و لە ئاسمانیش ئاو و بارانی بۆ ئێوە ناردوە ، بە هـۆی ئـەو بارانـەوە هـەموو جۆرە میوەیەکی بۆ ڕۆزی (**رزق**)ی ئێوە لە زەوی ڕووانـدووە ، کەوابوو هاوبەش بـۆ خـوا دامـەنێن لـە کاتێکدا کـە ئەوانـە ئەزانن .

هـەروەها بێگومـان خـوای گـەورە پێغەمبـەرانی ڕەوانـە کــردووە و کتێبــەکانی دابەزانــدووە بــۆ ڕوون کردنــەوە و بانگەواز کردن بۆ ئەم ڕاستییە ، وە بۆ ترسـاندن لـە کردنـی ئەوانەی پێچەوانەی ئەم ڕاستییە دەوەسـتن ، وەکـو خـوای

گـــەورە دەفـــەرموێت : ﴿ وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ ﴿٣٦﴾ ﴾ [النحل] .

واتــە : بــە ڕاســتی ئێمــە لــە نــاو هــەر ئوممەتێکــدا پێغەمبەرێکمان ناردووە تـا خـوا بـە تـەنها بپەرسـتن و دوور کەونەوە لە پەرستنی جگە لە خوا ، وەکـو شـەیتان و بت و فاڵچی و ... هتد .

وە دەفـــەرموێ : ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٢٥﴾ ﴾ [الأنبياء] .

واتــە : ئێمــە بــەر لــە تــۆ هــیچ پێغەمبــەرێکمان ڕەوانــە نەکردووە ئیلا وەحیمان بۆ ناردووە کە بێجگـە لـە مـن هـیچ پەرستراوێك نییە کە شایستەی پەرستن بێت جگە لە من جا کەوا بوو تەنها من بپەرستن .

وە دەفــــــەرموێ : ﴿الٓرۚ كِتَٰبٌ أُحۡكِمَتۡ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتۡ مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۚ إِنَّنِي لَكُم مِّنۡهُ نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ ﴿٢﴾ ﴾ [هود] .

واتە : ئەم قورئانە کتێــبێکە ئایەتەکانی تێر و تەسـەل

کراوە و شەرح دراوە لە لایەن خوایەکی زانا و داناوە ، پێیان بڵێ هیچ کەس و شتێکی تر نەپەرستن جگە لـە خـوا ، وە بڵێ من تەنها موژدەر و ترسێنەرم .

حەقیقەتی ئەم پەرستنەش بریتی‌یە لە تـاك کردنـەوەی خوا لە هەموو ئەو پەرستنانەی بەندە ئەنجامیان ئەدات ، لـە پاڕانەوە و ترس و ئومێدپێ‌بوون و نوێژ و ڕۆژو و سـەربڕین و نـەزر و چـەندین شـتی تـر لـە جۆرەکـانی پەرسـتن ، بـە مـل کەچی و ترسەوە لە گەڵ تەواوی خۆشەویستی‌دا بۆ خوا .

زۆربەی ئایەتەکانی قورئان لـە باسـکردنی ئـەم بنچـینە گەورەیەدا دابەزیوون وەکو ئایەتی : ﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ ﴿٢﴾ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ ﴿٣﴾﴾ [الزمر] .

واتـە : خوا بپەرستە و گەردن کەچێتی بۆ ساغ بکەرەوە ، وە بزانە پەرستن و گەردن کەچێتی تەنها بۆ ئەوە .

وە ئایەتی : ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ ﴿٢٣﴾﴾ [الإسراء] .

واتـە : وە پـەروەردگارت فـەرمانی داوە کـە بێجگـە لـەو نەپەرستن تەنها ئەو نەبێ .

وە ئایەتی : ﴿فَٱدۡعُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡكَٰفِرُونَ ١٤﴾ [غافر] .

واتە : جا هاوار لە خوا بکەن و پەرستنی خۆتان بە دڵسۆزی و بە پاکی بۆ ئەو ئەنجام بدەن ، هەرچەند کافران پێیان ناخۆش بێت .

وە لە هەردوو صەحیحی بوخاری و موسلیم دا هاتووە لە (**معاذ**)ەوە رضي الله عنه کە پێغەمبەر ﷺ ئەفەرموێت : ((**حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً**)) .

واتە : مافی خوا بە سەر بەندەکانەوە ئەوەیە کە بە تەنها بیپەرستن و هیچ هاوبەشێکی بۆ بڕیار نەدەن .

❑ **لە باوەڕ بوون بە خوا** : باوەڕ بوونە بە هەموو ئەوانەی خوا لە سەر بەندەکانی پێویستی کردووە ، وەکو پێنج پایەکانی ئیسلام کە بریتین لە شایەتوومان و نوێژکردن و زەکاتدان و ڕۆژووگرتن و حەج کردن بۆ کەسێ کە بتوانێ ، وە جگە لەمانە لەو (**واجب**)انەی کە لە شرع دا هاتوون .

گرنگ و گەورەترین پایە لە پایەکانی ئیسلام بریتی‌یە لە

شایەتوومان ، كە شایەتی دانە بەوەی كە هیچ خوایەك نییە شیاوی پەرستن بێت تەنها خوای گەورە نەبێ ، وە شایەتی دانە بەوەی كە محمد ﷺ پێغەمبەری خوایە ٠

كەوابوو شایەتی دان بە (**لا إله إلاَّ اللّه**) ئەوە پێویست دەكات كە پەرستن بە پاكی تەنها بۆ خوا ئەنجام بدرێ و بۆ هیچ كەسی تر ئەنجام نەدرێ ، ئەمە واتای (**لا إله إلاَّ اللّه**)یە ، واتاكەی ئەوەیە كە هیچ پەرستراوێك نییە شایەنی پەرستن بێ تەنها خوا نەبێ ، هەموو ئەوانەی جگە لە خوا دەپەرسترێن لە مرۆڤ و فریشتە و جنۆكە و شتانی تر بە بەتاڵ و ناڕەوا دەپەرسترێن ، ئەوەی بە ڕاستی شیاوی پەرستنە تەنها خوایە و بەس ، وەكو دەفەرموێ : ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ هُوَ ٱلۡبَٰطِلُ ﴿٦٢﴾ ﴾ [الـحج] .

واتە : ئەو خوایە و ئایینەكەشی و پەرستنی بە تەنها ڕاست و ڕەوایە ، وە ئەوانەی كە جگە لە خوا دەپەرسترێن شیاوی پەرستن نین .

پێشــتر ئــەوە ڕوون کرایــەوە کــە خــوا ئــادەمیزاد و جنۆکـەی بـۆ پەرسـتن بـەدیهێناوە و فەرمانیشـی بـەوە پـێ کردوون ، پێغەمبەرانی بـۆ ئـەو مەبەسته ڕەوانـە کـردووە ، کتێبـەکانی دابەزانـدووە بـۆ هـەمان مەبەسـت ، کـەوابوو بـە باشـی بـیر لـەوە بکـەرەوە و تـێ بفکـرێ بـۆ ئـەوەی بـۆت دەرکەوێ کـە زۆربـەی موسـڵمانان تووشـی چ نـەفامـی‌یـەکی گـەورە بـوون بەرانبـەر ئـەم بینچـینە گـرنگ و بـە نرخـە ، تەنانـەت لـە گـەڵ خـوادا شـتی تریـان پەرسـتووە و مـافی بێخەوشی خوایان دا بە کەسانی تر .

❑ **لە باوەڕ بوون بە خوا** : باوەڕ بوونە بەوەی کـە خـوا بەدیهێنەری هـەموو جیهانـە و هەڵسـوڕێنەری کاروباریانـە و فەرمانڕەوایە بە سەریانەوە بە زانسـت و توانـای خـۆی ، بـە هەر شێوەیەك خۆی بیەوێ ، خوای گەورە خاوەن و پادشای دونیا و ڕۆژی دوایی‌یـە و پـەروەردگاری هـەموو جیهانیانـە و هیچ بەدیهێنەرێکی تر جگە لەو نی‌یە .

❑ **لە باوەڕبوون بەخوا** : باوەڕ بوونە بەوەی کە خوا پێغەمبەرانی ناردووە و کتێبەکانی دابەزاندووە بۆ چاك کردنی بەندەکان و بانگەوازکردن بۆ شتانێ کە ڕزگاربوونی ئەوانی تێدایە لە ئێستا و ئایندەدا ، وە باوەڕبوون بەوەی کە خوا لە هەموو ئەمانە هیچ هاوبەش و هاوەڵێکی نییە وەك دەفەرموێ : ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ ٦٢﴾ [الزمر] .

واتە : خوا بەدیهێنەری هەموو شتێکە ، و هەر ئەویش پارێزەری هەموو شتێکە .

وە دەفەرموێ : ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَ يَطۡلُبُهُۥ حَثِيثٗا وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتِۭ بِأَمۡرِهِۦٓۗ أَلَا لَهُ ٱلۡخَلۡقُ وَٱلۡأَمۡرُۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٥٤﴾ [الأعراف] .

واتە : بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو خوایەیە ، کە ئاسمانەکان و زەوی لە شەش ڕۆژدا خەلق کرد لە پاشان لەسەر عەرشدا بەرز بووەوە ، و بە تاریکی شەو ڕۆژ

دائەپۆشـێ و شـەو بـەدوای ڕۆژدا بـەبێ دواكـەوتن ئـەروات ، خۆر و مانگ و ئەستێرەكانی بـەدیهێنا لەحاڵەتێكدا ژێربـاری فەرمانی خوان ، دروستكردن و فەرمان تەنها بـۆ ئـەوە ، پـڕ بەرەكەتە خوایەك كە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە .

❑ **له باوەڕ بوون به خوا** : باوەڕ بوونـە بـەو نـاو و سـیفەتە بەرز و جوانانەی كە لە قورئـان و سـوننەتدا هـاتوون ، بـەبێ دەسـت كـاری و پەكخسـتن و چۆنیەتی بـۆ دیـاری كـردن و وێكچواندن ، بەڵكو پێویستە چۆن هاتووە ئاواش بڕوات ، لـە گەڵ باوەڕ بوون بەو واتا گرنگ و گەورانەی دەیگەیەنن ، كـە سیفاتی خوان ، پێویستە بەوانە وەسف بكرێ بەشـێوازێكی شـیاو بـەبێ وێكچـواندن بـە دروسـتكراوەكانییەوە لـە هـیچ سـیفەتێك لـە سـیفەتەكانی دا ، وەكـو دەفـەرموێ : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾﴾ [الشورى] .

واتە : هیچ شتێك بەوێنەی خوا نەیە ، وە ئەوە بیسـەر و بینـەری ڕەها .

وە دەفەرموێ : ﴿فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا

تَعۡلَمُونَ ﴿٧٤﴾ [النحل] .

واتــە : جالەبــەر ئــەوە بــۆ خــوا هاوشــێوە دامــەنێن ، بەڕاستی خوا دەزانێ و ئێوە نازانن .

ئەمــە بیروبــاوەڕی ئــەهلی ســوننە و جەماعــە بــوو ، لــە هاوەڵان و شــوێن کــەوتوانیان : وەکــو پێشــەوا (**أبــو الحســن الأشعري**) خــوای لــێ ڕازی بێــت لــە کتێبــی (**الــمقالات عــن أصـحاب الحـديث وأهـل السـنة**) هێناویــەتی ، وە چــەندین کەسی تر لە زانایان و ئیمانداران هێناویانە .

پێشەوا (**الأوزاعي**) ـ خوای لێ ڕازی بێت ـ فەرموویــەتی ((پرسیار کراوە لە زوهری و مــەکحول دەربــارەی ئایەتــەکانی سیفات فەرمویانە : وەکو چۆن هاتوون با ئاواش بڕۆن)).

وەلیــدی کــوڕی موســلیم ـ خــوای لێ ڕازی بێــت ـ فەرموویەتی : ((پرسیار کراوە لە مالك و ئەوزاعی و (**ليث**)ی کوڕی سەعد و سوفیانی (**ثوري**) ـ ڕەحمەتی خوایان لێ بێت ـ دەربــارەی ئایەتــەکانی ســیفات ؟ هــەموویان فەرموویانــە : چۆن هاتوون با ئاواش بڕۆن بەبێ چۆنیەتی بۆ دانان)) .

ئـەوزاعی ـ خـوای لێ ڕازی بێـت ـ فەرموویـەتی : ((ئێمـە کاتێ شوێنکەوتووان زۆریان لەژیاندا مابوون ئەمانگووت خـوا لەسـەر عەرشـدایە ، وە باوەڕمـان **هە**یـە بـە هـەموو ئـەو سیفەتانەی لە سوننەتدا **ها**توون)) .

هەروەها کاتێ پرسیار کراوە لە (**ربیعة**)ی کوڕی (**أبـو عبـد الـرحمن**) مامۆستای ئیمامی مالك ـ خوای لێ ڕازی بێت ـ دەربارەی (**الإستواء**) فەرموویەتی: ((**الإستواء** ڕاستە و زانراوە و چۆنێتی باس ناکرێ ، سەرچاوەی پەیام **هی** خوایە و پێغەمبەر تـەنها ڕاگەیاندنی لەسەرە و ئێمەش باوەڕ پێ کردنی)) .

کاتێ پرسیار کراوە لە پێشەوا مالك ـ خوای لێ ڕازی بێـت ـ دەربارەی (**الإستواء**) فەرموویەتی : (((**الإستواء**) زانـراوە ، چۆنێتی نەزانراوە ، باوەڕ بوون پێی پێویستە ، پرسیارکردن دەربارەی بیدعەیە ، پاشـان بـەخاوەن پرسـیارەکەی ووت : من تۆ بەکابرایەکی خراپ دەزانم ! فـەرمانی دا بـەدەرکردنی و دەریان کرد)) . بە**هـە**مان واتـا ڕیوایـەت کـراوە لـە دایکـی ئیمانداارانەوە (**أم سلمة**) ـ خوای لێ ڕازی بێت ـ .

پێشەوا (**أبو عبدالرحمن بن المبارك**) ـ خـوای لێ ڕازی بێـت ـ فەرموویـــەتی : ((بـــەو شـــێوەیە خواکـــەمان دەناســـین کـــە لەسەرووی ئاسمانەکان دایە و لە سەر عەرشە و جیـاوازە لـە دروستکراوەکانی)) .

وتەی زانایان و پێشەوایان لەم بابەتەدا زۆرە ناتوانرێـت هەمووی لەم نامیلکەیەدا باس بکرێ ، **هە**رکەس ئەیەوێ بـەو ووتانە ئاشنا ببێ بابگەڕێتەوە بۆ نووسراوی زانایـانی ئـەهلی سـوننە لـەم ڕووەوە ، وەکـو کتێبـی (**السـنة**) لـە نوسـینی (**عبدالله کـوڕی ئیمـامی ئەحمـەد**) و کتێبـی (**التوحيـد**) لـە نوسـینی (**محمـدی کـوڕی خوزەیمـە**) و کتێبـی (**السـنة**) لـە نوسـینی (**أبـوبكر بـن أبـي عاصـم**) و وەڵامەکـەی شـێخی ئیسـلام (**ابـن تيميـة**) ـ خـوای لێ رازی بـێ ـ بـۆ خـەڵکی (**حماە**) ، کە وەڵامێکی زۆر گـرنگ و بـە سـوودە ، بەڕاسـتی بـیرو بـاوەڕی ئـەهلی سـوننەی تێـدا ڕونکردووەتـەوە ، زۆر لەوتەی زانیان و بەڵگەی شـەرعی و عـەقڵی تێـدا هێنـاوە لـە سەر ڕاستێـتی ئەوەی ئەهـــلی سوننە فەرموویانـــە ، وە بۆ

پوچەڵ کردنەوەی قسەی نەیارەکانیان .

هەروەها لەنامیلکەی (**التدمرية**)شدا درێژەی بەم باسە داوە و بیروباوەڕی ئەهلی سوننەی تێدا ڕوونکردووەتەوە بە بەڵگەی شەرعی و عەقڵی ، وە بەر پەرچی نەیارەکانی داوەتەوە ، بەشێوەیەکی وا کە حەق سەرخا و ناحەق لە بن دەربێنێ بۆ هەر زانایەك بە نیازی پاك و بە مەبەستی ناسینی حەقەوە تەماشای بکات .

هەر کەس پێچەوانەی ئەهلی سوننە بێ لە باوەڕ بوون بەناو و سیفەتەکانی خوا ، ئەوا بێ گومان دەکەوێتە ناو پێچەوانە کردنی بەڵگە نەقڵی و عەقڵیەکانەوە ، لەگەڵ نەسازیەکی ڕوون و ئاشکرادا لە هەموو ئەوانەی نەفی‌یان دەکات و دەیانسەلمێنێ .

ئەهلی سوننە و جەماعە هەرچی خوا و پێغەمبەر ﷺ سەلماندویانە لە قورئان وسوننەتی (**صحيح**) دا ، ئەوانیش بۆ خوای دەسەلمێنن بەبێ وێکچوواندن (**تشبيه**) ، وە پاك ڕایدەگرن لە (**لەیەك چوون**) لە گەڵ دروستکراوەکانی دا

پـاك ڕاگرتنێـك کـە پەکخسـتنی سـیفەتەکانی تێـدا نـەبێت ، ئـەهلی سـوننە ڕزگاریـان بـووە لـە تـووش بـوون و نەسـازی (**التناقض**) و کاریان بە هـەموو بەڵگـەکان کـردووە ئەمـەش سوننەتی خوایە لە کەسانێکدا دەستیان بگرن بە حەقـەوە ، چی لە توانایاندا هەیە بە دڵسۆزی بۆ خوای ئـەنجام بـدەن ، کـە یارمـەتیان بـدات و ڕێگـەی ڕاسـتیان بـۆ ئاسـان بکـات و بەڵگـەیان سـەربخات ، وەکـو خـوا دەفـەرموێ : ﴿ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ ﴾ [الأنبياء] .

واتـە : بـەڵکو ئێمـە حـەق ئەکـەین بەسـەر باتـڵ دا تـا ناحەق لەناو دەبا جا لەناکاو ناحەق لەناو دەچێ .

وە فـــــەرموی : ﴿ وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾ ﴾ [الفرقان] .

واتە : موشریکەکان هـیچ پرسـیار و پێشـنیارێك بـۆ تـۆ ناهێنن ئیلا ئێمەش لەبەرانبەریاندا وەڵامی حەق و چەسپاو و باشترین تەفسیرت بۆ ئەنێرین .

زانای پایەبەرز (**الحافظ ابن كثير**) ـ خوای لیٚ ڕازی بێت ــ لەتەفسیرە بەناوبانگەکەیدا لە تەفسیری ئایەتی :

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ﴿٥٤﴾﴾ [الأعراف] .

واتە : بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا بەدیهێنا پاشان لەسەر عەرش بەرز و بڵند بووەتەوە.

لە تەفسیری ئەم ئایەتەدا قسەیەکی بەنرخی باس کردووە کە دەفەرموێ : (خەڵکی لەم مەسەلەدا ڕا و قسەی جیاوازیان هەیە ، ناتوانرێ لێرەدا هەمووی باس بکرێ ، بەڵام ئەوە هەیە ئێمە پەیڕەوی مەزهەبی پێشین دەکەین وەکو ئیمامی مالك و ئەوزاعی و ثوری و (**لیث**)ی کوڕی سەعد و شافعی و ئەحمەد و ئیسحاقی کوڕی (**راهويه**) ، وە چەندین کەسی تر لە پێشەوایانی موسڵمانان لە کۆن و تازەدا ، مەزهەبی ئەوانیش بریتییە لەوەی ناو و سیفەتەکانی خوا چۆن هاتوون با ئاواش بڕۆن بەبێ

(**تكييـف**) چـۆنیەتی و (**تشـبيه**) وێکچـواندن و (**تعطيـل**) پەکخسـتن ، ئـەوەی دێـت بـە مێشـکی ئەوانـەی (**تشـبيه**) دەکەن دووره لە خواوە ، چونکە **هیچ** شتێك **هاو** وێنەی خـوا نیـیـە ، خـوا گـەورە و بیسـەر و بینایـە ، بـەڵکو پێشـەوایان لەوانە (**نعيم بن حماد الـخزاعي**) مامۆستای ئیمامی بوخاری فەرموویەتی : **هەرکەسێ** خوا بەدروستکراوەکانی بشـوبهێنێ ئەوا کافر دەبێ ، وە لەو وەسفانەی خوا بـۆ خـۆی کـردوە و پێغەمبەر ﷺ بۆی کردوە **هیچ** (**تشبيه**) ێك نیـیـە ، ئـەوەی ئەو ناو و سیفەتانەی کە لە قورئـان و سـوننەتی (**صحيح**)دا **هاتوون** بسەلمێنێ بۆ خوا (بەو جۆرەی کە شیاوە بە بـەرزی خواوە) ، وە نەفی کەم و کوڕی بکات ئەوە بەڕاستی ڕێگـەی هیدایەتی گرتووەتە بەر .

بنچینەی دووەم : باوەڕبوون بە فریشتەکان

باوەڕبوون بە فریشتەکان بە دوو شێوە دەبێ: بە **کورتی**)، و بە (**ورد و درێژی**)، بە کورتی موسڵمان باوەڕی بەوە هەیە کە خوا فریشتەی هەیە، بەدیهێناون بۆ گوێ ڕایەڵی کردنی، وەسفی کردون بەوەی کە بەندەی بەڕێزن ، ووتەی خۆیان پێش ووتەی خوا ناخەن ، کردار بەفەرمانی ئەو دەکەن :

﴿ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ٱرْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِۦ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ ﴾ [الأنبياء] .

واتە : خوا کردەوەی ئەمڕۆ و داهاتووی ئەوانە دەزانێ هەروەها ڕابوردویان دەزانێ ، ئەوانە تکا و شەفاعەت ناکەن مەگەر بۆ ئەو کەسەی کە خوا لێی ڕازییە تکای بۆ بکەن مەلائیکەکان لە ترسی گەورەیی خوا لەترس دان .

فریشتەکان چەندەها پۆلی جیاوازن ، هەندێکیان هەڵگرتنی (**عەرش**) یان پێ سپێردراوە ، هەندێکیان دەرگاوانی بەهەشت و دۆزەخن ، هەندێکیان کردەوەی بەندەکان دەنووسنەوە ، ئەمە بە کورتی .

بەڵام بە درێژی باوەڕمان بە ئەوانە هەیە کە خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ ناوی بردون وەکو : **جبريل** ، **ميكائيل** ، **مالك** ـ کە دەرگاوانی دۆزەخە ـ ، **ئيسرافيل** ـ کە فوو کردن بە (**صور**) ی پێ سپێردراوە ، کە لە چەندین فەرموودەی صەحیح دا باس کراوە .

سەلمێنراوە لە (**عائيشة**) وە ـ خوای لێ ڕازی بێت ـ کە پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : ((خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ)) [أخرجه مسلم في صحيحه] .

واتە : فریشتەکان لە نور دروست کراون ، جنۆکەیش لە بڵێسەی ئاگر ، ئادەمیش لەوەی کە بۆتان باسکراوە واتە لە گڵ ـ خۆڵ ـ .

بنچینەی سێ یەم : باوەڕ بوون بە کتێبەکان

بە کورتی : پێویستە کە باوەڕمان هەبێ کە خوای گەورە چەندین کتێبی ناردووە بۆ سەر پێغەمبەرانی ، بۆ ڕونکردنەوەی مافی خوا و بانگەواز بۆ لای ئەو ، وەکو دەفەرموێ : ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ (٢٥)﴾ [الحديد] .

واتە : بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمان بە موعجیزەوە ناردووە ، و لە گەڵیشیاندا کتێبی ئاسمانی و دادوەریمان ناردووە تا خەڵك دادوەری بخەنە بەرچاو ، واتە : فرمانمان بە دادوەری کردون .

وە دەفەرموێ : ﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ (٢١٣)﴾ [البقرة] .

واتە : خەڵك لە سەرەتاوە لە سەر یەك ئاین بوون ، پاشان جیاوازیان تێ کەوت ، و خوای پەروەردگاریش پێغەمبەرانی بە موژدەری و ترسێنەریەوە بۆ ناردن ، وە لە گەڵ ئەواندا کتێبی بۆ ناردوون ، بۆ ئەوەی لە جیاوازیەکانی نێو خەڵکدا دادوەری بکەن .

وە بەورد و دریژی : باوەڕمان هەیە بەوانەی خوا ناوی بردوون وەکو : (**تەورات ، و ئنجیل ، و زەبوور ، و قورئان**) .

قورئانی پیرۆز کۆتا ترین و باشترین کتێبی خوایە و بەسەر ڕاگەیشتو و بە ڕاستخەرەوەی باقی کتێبەکانی ترە .

لە سەر هەموو موسڵمانان پێویستە شوێنی بکەون و حوکمی پێ بکەن هەروەها بەو فەرموودانەی کە سەلمێنراوە لە پێغەمبەرەوە ﷺ .

چونکە خوای گەورە پێغەمبەر ﷺ ی ناردووە بۆ گشت جنۆکە و ئادەمیزاد ، وە ئەم قورئانەی بۆ ناردوون بۆ ئەوەی حوکمی پێ بکەن لە نێوانیاندا ، وە خوا کردویە بە شیفای دڵان ، قورئانی گێڕاوە بە ڕونکەرەوە بۆ هەموو شتێ ، وە بە

هیدایەت و ڕەحمەت بۆ باوەڕداران ، وەکو خوا دەفەرموێ :

﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ مُبَارَكٌ فَٱتَّبِعُوهُ وَٱتَّقُوا۟ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٥٥﴾ [الأنعام] .

واتە : ئەم قورئانە کتێبێکی پیرۆزە دامانبەزاندوە پەیڕەوی پێ بکەن ، و تەقواتان هەبێ بەڵکو بەر ڕەحمەتی خوا بکەون .

وە دەفەرموێ : ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ٨٩﴾ [النحل] .

واتە : ئەم قورئانەمان بۆ ناردی کە ڕوونکەرەوەی هەموو شتێکە و هۆی ڕێنمونی و ڕەحمەت و موژدەیە بۆ موسڵمانان.

وە دەفەرموێ : ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۖ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ١٥٨﴾ [الأعراف].

واتە : بڵێ ئەی خەڵکینە بەڕاستی من نێردراوی خوام بۆ لای هەمووتان ، ئەو خوایەی کە موڵکی ئاسمانـەکان و زەوی تایبەتی ئەوە ، پەرەستراوێکی‌تر نی‌یە شایسـتەی پەرەسـتن بێت جگە لەو نەبێت ، هەر ئەوە زیند و دەکاتەوە و دەمرێنێ ، جا باوەڕ بە خوا و پێغەمبەری خوا بێنن ، ئـەو پێغەمبـەرە نەخوێندەوارەی کە باوەڕی بە خوا و گوفتارەکانی خوا هەیە ، شوێنی بکەون تا ڕێنمونی بکرێن .

وە چەندین ئایەتی تر کە لەم ڕووەوە هاتوون .

بنچینەی چوارەم : باوەڕبوون بە پێغەمبەران

پێویستە باوەڕمان بە پێغەمبەران هەبێ ، **بە کورتی :** باوەڕمان هەیە کە خوای گەورە پێغەمبەری بۆ بەندەکانی ناردووە بۆ ئەوەی مژدەی بەهەشت بە چاکە کاران بدەن ، و خراپە کارانیان بە دۆزەخ بترسینن ، وە بانگەواز کاربن بۆ هەق ، هەر کەس وەلامیان بداتەوە دەگاتە خۆشبەختی ڕۆژی دوایی ، وە ئەوەش کە دژیان بوەستێ تووشی پەشیمانی و نائومێدی دەبێ ، کۆتا و باشترینی پێغەمبەران پێغەمبەری خۆمانە ﷺ .

خوای گەورە دەفەرمووێ : ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴿٣٦﴾ ﴾ [النحل] .

واتە : بەڕاستی ئێمە لە ناو هەر ئومەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە بۆ ئەوەی خوای پەروەردگار بە تەنها بپەرستن و دوورکەونەوە لە پەرستنی جگە لە خوا ، وەکو شەیتان و بت و جادووگەر و ... هتد .

وە دەفەرمووێ : ﴿ رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ ﴿١٦٥﴾ ﴾ [النساء] .

واتە : پێغەمبەرانێ کە مژدە دەر و ترسێنەر بوون بۆ ئەوەی خەڵك دوای ناردنی ئەم پێغەمبەرانە هیچ بەڵگە و بیانویەکیان نەمێنێ .

وە دەفەرمووێ : ﴿ مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٖ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ ﴿٤٠﴾ ﴾ [الأحزاب] .

واتە : موحەممەد باوکی هیچ یەك لە پیاوانی ئێوە نیە ـ واتە : باوکی ڕاستەقینەی زەید کوڕی حاریسە نیە ـ خوای لێ ڕازی بێت ـ بەڵام ئەو پێغەمبەری خوایە و دوایین پێغەمبەریشە .

خوای گەورە لە قورئاندا هەرکامیانی ناو بردبێ و پێغەمبەریش ﷺ لە سوننەتدا ، ئێمە باوەڕی پێدەکەین وەکو نووح و هود و صاڵح و ئیبراهیم و ئەوانی تر ـ درووود و سڵاوی خوایان لە سەر بێت ـ .

بنچینە ی پێنچەم : باوەڕبوون بە ڕۆژی دوایی

بەنیسبەت باوەڕبوون بە ڕۆژی دوایی یەوە ، باوەڕبوون بە هەموو ئەوانە دەگرێتەوە خوا و پێغەمبەر ﷺ هەواڵیان پێداوین ئەوانەی لە دوای مردن ڕوو ئەدەن وەکوو لێ پرسینەوە و خۆشی و سزای گۆڕو ئەوانەی لە هاتنی قیامەتدا ڕوو ئەدەن وەکوو سەختی و ناڕەحەتی ئەو ڕۆژە و پردی (**صراط**) و دانانی تەرازو و لێ پرسینەوە و پاداشت و تۆڵە و پەخشی نامەی کردەوەکان لە نێوان خەڵکدا ، یەکێك بەدەستی ڕاستیەوە و یەکێك بەچەپی یان لەپشتی یەوە ، هەروەها باوەڕ بوون بە حەوزی کەوسەر کە ئامادەکراوە بۆ پێغەمبەر ﷺ و باوەڕبوون بە بەهەشت و ئاگر و بینینی خوای پەوەردگار و قسەکردنی باوەڕداران لەگەڵ خوا ، و چەندین شتی تر کە لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی (**صحیح**) ی پێغەمبەردا ﷺ هاتوون کە پێویستە باوەڕمان پێیان هەبێت ، بەو شێوەیەی خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ بەیان و ئاشکرایان کردووە .

بنچینەی شەشەم : باوەڕبوون بە قەدەر

باووەڕبوون بەقـەدەر باوەڕبوون بـە چوارشـت لـە خـۆ دەگرێ :

یەکەم : خوای گەورە عیلمی ئەوەی ڕویداوە ، و ئەوەش ڕووئـەدات زانیویـە و دەیزانــێ ، بـاری بەنـدەکان و زۆری و ئاکامی کردەوەیان دەزانێ وە کاروباریان لە خوا ون نابێ .

وەك دەفەرمووێ : ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ ٧٥﴾ [الأنفال] .

واتە : بەڕاستی خوای پـەروەردگار زانـا و بـە ئاگایـە بـە هەموو شتێ .

وە دەفــەرمووێ : ﴿لِتَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدۡ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عِلۡمَۢا ١٢﴾ [الطلاق] .

واتە : تا بزانن کە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە و بەڕاستی خوا زانستی بە هەموو شتێك هەیە .

دووەم : خـوا ئـەوەی تەقـدیری کردبـێ و بڕیـاری دابـێ و نوسیویەتی، وەکو دەفەرمووێ :

﴿قَدۡ عَلِمۡنَا مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ ٤﴾ [ق] .

واتە: بەڕاستی ئێمە دەزانین كە خۆڵ چ ڕادەیەك لە لەشیان كەم دەكاتەوە و دەیكاتە خۆڵ ، و كتێبێ كە پارێزەری هەموو شتێكی تێدایە كە (**اللوح المحفوظ**)ـە لای ئێمەیە .

وە دەفەرمووێ : ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ فِيٓ إِمَامٖ مُّبِينٖ ﴾ [يس].

واتە : وە هەموو شتیكمان لە لەوحی مەحفوزدا ژماردوە و بەژمارە نوسیومانە .

وە دەفەرموێ : ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَٰبٍۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ ﴾ [الحج] .

واتە : ئایا نازانی كە بە ڕاستی خوا ئەوەی وا لە ئاسمان و زەوی دایە ئەیزانێ ؟ چونكە هەموو ئەوانە لە كتێبدایە نوسراوە ، بەڕاستی ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە .

سێیەم : باوەڕبوون بەویستی (تەواو و ڕێگە نەگیراوی) خوا ، واتە : هەرچی بیەوێ ببێ ئەبێ و ئەوەیشی نەیەوێ ببێ بێگومان نابێ وەكو دەفەرموێ : ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَفۡعَلُ مَا يَشَآءُ ﴾ [الحج] .

واتە : بەڕاستی خوا چی بوی دەیكا .

وە دەفـــــــەرمووێ : ﴿إِنَّمَآ أَمۡرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيۡـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾﴾ [يس] .

واتە : بەڕاستی فەرمانی ئەو ئەوەیە کە هەر کاتێ بیەوێ شتێ بەدی بهێنێ پێ ی دەڵێ : ببە جا بێ دواکەوتن دێتە دی .

وە دەفـــەرمووێ : ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾﴾ [التكوير] .

واتە : ئێوە ئیرادە ناکەن تا پەروەردگاری جیهان ئیرادە نەکات .

چوارەم : هەموو بونەوەران خوا بەدی هێناون ، جگە لەو هیچ بەدیهێنەرو پەروەردگارێکیتر نی یە .

وەکو دەفـەرموێ : ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ ﴿٦٢﴾﴾ [الزمر] .

واتـە : خـوا بەدیهێنـەری هـەموو شـتێکە و هـەر ئـەویش پارێزەری هەموو شتێکە وە تەکبیریان بەدەستی ئەوە بـەبێ هاوبەش .

وە دەفەرمـــــویٚ : ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ هَلْ مِنْ خَـٰلِقٍ غَيْرُ ٱللَّهِ يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾ ﴾ [فاطر] .

واتە : ئەی خەڵکینە نیعمەتیٚ کە خوا بە ئێوەی داوە بیهێننەوە بیر ، ئایە جگە لەخوا بەدیهێنەری تر هەیە کە لە ئاسمانەکان و زەوی ڕۆزیتان بدات ؟ بێجگە لەو پەرستراوێکی تر نییە ، جا چۆن درۆ دەکەن و لە هەق لائەدەن .

کەوا بوو باوەڕبوون بە قەدەر لای ئەهلی سوننەت باوەڕبوون بەم چوار شتە دەگرێتەوە ، بە پێچەوانەی ئەهلی بیدەعەوە کە هەندیٚ لەم چوارەیان ئینکار کردوە .

لەباوەڕ بوون بەخوا : باوەڕبونە بەوەی باوەڕ بریتیە لە ووتەو کردەوە ، بەچاکە کردن زیاد دەکات و بەتاوان کردن کەم دەکات ، و دروست نیە هیچ کەس لە موسڵمانان بەکافر دابنریٚ بەهۆی کردنی تاوانێکەوە کە لەشیرك و کوفر بچوك تر بیٚ وەکو داوێن پیسی (**زینا**) و دزی کردن و سوو خواردن و خواردنەوەی مەی و ئەزیەت دانی دایك و باوك وە چەندین

شتی گەورەتر لە تاوانە گـەورەکان ، مەگـەر حـەڵاڵیان بکـات لەبـەر ئـەم ئایەتـە ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ ﴿٤٨﴾ ﴾ [النساء].

واتـە : بەڕاسـتی هەرکـەس هاوبـەش بـۆ خـوا دابنـێ نایبەخشێ بەڵام کـەمتر لـەوە یـان جگـە لـەوە بـۆ هەرکـەس بیەوێ ئەی بەخشێ .

وە لە بەر ئەوەی سـەلمێنراوە لـە پێغەمبـەرەوە ﷺ لـە فەرموودەی (**متواتر**)دا فەرموویـەتی : ((إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مِـنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيـمَانٍ)) .

واتە : بەڕاستی خـوا هەرکەسـێ بـە ئەنـدازەی تۆسـقاڵە خەردەلێك ئیمانی لە دڵدا بێ لە ئاگری دۆزەخ نایهێڵێ .

لـە بـاوەڕبوون بـەخوا : ئەوەیـە خۆشەویسـتی و ڕق لێ بوونت هەر لە بەر ئەوە بێ و دۆسـتایەتی و دژایـەتی کردنـت لەبـەر ئـەو بێـت ، کـەوا بـوو بـاوەڕدارانی خـۆش ئـەوێ و دۆستایەتیان لەگەڵ ئەکات بەتایبەت هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ و ڕقی لە بێ باوەڕانە و دژایەتیان لەگەڵ ئەکات .

ئـەهلی سـوننە و جەماعـە هاوەڵانیـان خـۆش ئـەوێ وە دۆسـتایەتیان لـە گەڵـدا دەکـەن و باوەڕیـان وایـە ئـەوان باشـترینی خـەڵکن لـە دوای پێغەمبـەران ، لـە بـەر ئـەم فەرموودەیـەی پێغەمبـەر ﷺ : ((خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّــذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ)) [متفق عليه] .

واتە : چـاکترین خـەڵکی ئەوانـەن کـە لەسـەردەمی منـدا ژیاون ، ئینجا ئەوانەی دوای ئەوان ، ئینجا دوای ئەوان .

ئـەهلی سـوونە باوەڕیـان وایـە باشـترین هـاوەڵان (**أبـو بكر**)ە پاشان (**عمر**) پاشان (**عثمان**) پاشان (**علـي**) ــ خـوا لە هەموویان ڕازی بێ ـ دوای ئەوان ئەوانی تر لەو دە کەسەی کە موژدەی بەهەشتیان پێ دراوە ، پاشان هەموو هـاوەڵان ـ خوا لە هەموویان ڕازی بێ ـ .

ئەهلی سوننە زمانیـان ئـەگرن لـەوەی کـە لـە نێوانیانـدا ڕویداوە ، باوەڕیان وایە هاوەڵان هەموو لەو کارەدا (**مجتهد**) بونە ، ئەوەی پێکابێتی ئەوە دوو جار پاداشتی ئەدرێتـەوە ، ئەوەیشی نەی پێکابێ ئەوەش هەر یەك پاداشتی ئەدرێتەوە.

ئەهلی سوننە کەسو کاری موسڵمانی پێغەمبەریان خۆش دەوێ و دۆستایەتیان لەگەڵ دەکەن بە هەمان شێوە بۆ خێزانەکانی پێغەمبەر دایکانی ئیمانداران لە هەموویان ڕازین و قسەیان پێ ناڵێین .

ئەهلی سوننە خۆیان بەری دەکەن لە ڕێبازی شیعە کە ڕقیان لە هاوەڵانی پێغەمبەرە و جنێویان پێ ئەدەن ، وە زیادە ڕەوی دەکەن لە سەناگۆی خزم و کەس و کاری پێغەمبەردا ﷺ لەو پلەو پایەی خوا بۆی داناوون و زیاتریان بۆ دادەنێن ، لە هەمان کاتدا ئەهلی سوننەت خۆیان بەری دەکەن لە ڕێبازی خەوارج ، ئەوانەی کە لە ڕێزی خزم و کەس و کاری پێغەمبەر ﷺ کەم دەکەنەوە بەقسەو کرداری خراپ ئەزیەتیان ئەدەن .

هەموو ئەمانەی لەم وتارە کورتەدا خستمانە ڕوو (لە باسی ئەو بیرو باوەڕە ڕاستەقینەی کە خوا و پێغەمبەری ﷺ پێ ناردوە) کە بریتییە لە بیروباوەڕی کۆمەڵی ڕزگاربووی ئەهلی سوننە و جەماعە کە پێغەمبەر ﷺ

دەربارەیان فورموویەتی : ((لا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ مَنْصُورَةٌ لا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ)) .

واتە : بەردەوام كۆمەڵێك لە ئوممەتی من لەسەر ڕاستی دەمێننەوە تاوەكو فەرمانی خوا دێتە جێ .

وە دەفەرموێ : ((افْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً ، وَافْتَرَقَتِ النَّصَارَى عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً ، وَسَتَفْتَرِقُ هَذِهِ الأُمَّةُ عَلَى ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةٍ كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلا وَاحِدَةٌ ، فَقَالَ الصَّحَابَةُ : مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ، وَأَصْحَابِي)) .

واتە : یەهودیەكان بوون بەحەفتا و یەك تاقمەوە ، گاورەكان بوون بەحەفتا و دوو تاقمەوە ، موسڵمانانیش لە ئایندەدا دەبن بەحەفتا و سێ تاقمەوە ، هەموویان دەچنە دۆزەخەوە تەنها یەكێكیان نەبێ ، هاوەڵان وتیان ئەی پێغەمبەری خوا ئەو كۆمەڵە كێن ؟ ئەویش فەرمووی : ئەوانەن كە لە سەر سوننەتی من و هاوەڵان دەڕۆن .

ئەمەش ئەو بیروباوەڕەیە كە پێویستە بەتووندی دەستی

پێوە بگیرێ و بەردەوام بین لەسەری و وریا بین لەو شتانەی پێچەوانەی دەوەستن ئەوانەی لە بیروباوەڕی ئەهلی سوننە لایان داوە و چەندین ڕێچکەی تریان گرتووەبەر زۆرن ، لەوانەیە ئەوانەی بت و خەڵك و فریشتە و پیاوچاکان و جنۆکە و دار و بەرد و شتانی تر دەپەرەستن ئەمانە وەڵامی بانگەوازەکەی پێغەمبەریان نەداوەتەوە بەڵکو دژایەتی و سەرپێچیان کردووە وەکو قورەیش و تیرەکانی عەرەب بەرامبەر بە پێغەمبەر ﷺ کردیان ، ئەمانە داوایان لە بتە کانیان دەکرد کە پێویستییەکانیان جێبەجێ بکەن و شیفای نەخۆشیندارەکانیان بدەن و سەرکەوتوویان بکەن بە سەر دوژمنەکانیاندا، ئەمانیش لە بەرامبەر ئەوانەدا شتیان بۆ سەر دەبرین و نەزریان بۆ دەکردن، لە کاتێکدا کە پێغەمبەر ﷺ ئەمەی لێقبوڵ نەکردن و فرمانی پێکردن بە یەکخواپەرستی سەریان سوڕما و ئینکاریان کردوو وتیان : ﴿ أَجَعَلَ ٱلْأَلِهَةَ إِلَٰهًا وَٰحِدًاۖ ﴿٥﴾ ﴾ [ص] .

واتە : ئایا هەموو خواکانی کردووەتە یەکخوا ! بەڕاستی

ئەمە شتێکی سەرسوڕهێنەرە !!!

بەردەوام و بێوچان پێغەمبەر ﷺ بانگی دەکردن بۆ یەکخواپەرستی و دەیترساندن لە شرك ، وە ڕاستی بانگەوازەکەی بۆ والآ دەکەردن ، هەتاوەکو خوای گەورە هەندێکی هیدایەت داو پاشان بە کۆمەڵ هاتنە ناو ئاینی ئیسلامەوە ، ئینجا لە دوای بانگەوازێکی بەردەوام و جیهادێکی دور و درێژ لە لایەن پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵان و شوێنکەوتوانیانەوە ئاینی ئیسلام سەرکەوت بە سەر هەموو ئاینەکاندا ، بەڵام پاشان بارودۆخ گۆڕا و نەفامی باڵی کێشا بە سەر زۆربەی خەڵکیدا هەتاوەکو زۆربەی خەڵك گەڕانەوە بۆ ئاینی نەفامی و بت پەرستی بە ئەنجامدانی زیادەڕەوی لە ئاستی پێغەمبەران و پیاوچاکاندا بە هاوار و بانگ لێکردنیان و داوای کۆمەکی کردن لێیان و چەندین شتی تر لە جۆرەکانی شیرك !

ئەمانە واتای (**لا إلـهَ إلاَّ الله**) یان نەدەزانی وەکو کافرانی عەرەب دەیانزانی ! بەردەوام ئەم هاوبەش دانانە لە

ناو خەڵکیدا تەشەنەی دەکرد تاوەکو ئەم سەردەمەی خۆمان ، بە هۆی زاڵبوونی نەفامی و دوور کەوتنەوەمان لە سەردەمی پێغەمبەرەوە ﷺ .

شوبهەی ئەم موشریکانە هەمان شوبهەی ئەوانی پێشووە کە بریتی بوو لە ئایەتی : ﴿هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِۚ ﴿١٨﴾﴾ [یونس] ، واتە : ئەمانە لای خوا تکاکارمانن ، وە ئایەتی : ﴿مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ ﴿٣﴾﴾ [الزمر] .

واتە : ئێمە ئەوانە ناپەرستین مەگەر بۆ ئەوەی لە خوامان نزیك بکەنەوە .

خوای گەورە لە قورئاندا ئەم شوبهەیەی پوچەڵ کردەوە و ڕوونی کردەوە هەر کەس جگە لە خوا کەسی تر بپەرستێ هەر کەسێ بێ ئەوە شیرك و کوفری بە خوای گەورە کردووە وەکو دەفەرموێ : ﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِۚ ﴿١٨﴾﴾ [یونس] .

واتە : وە بێجگە لە خوا شتگەلێکی تر دەپەرستن کە نەزیانیان پێ ئەگەیەنن و نەسودێکیان پێ ئەدەن و ئەڵێن

ئەمانە لای خوا تکاکارمانن .

خـوای گـەورە بـەم ئایەتـە بەرپەرچـی داونەتـەوە کـە دەفـــەرموێ : ﴿قُلۡ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿١٨﴾﴾ [یونس] .

واتە : بڵێ ئایا خەبەر بە خـوا ئـەدەن دەربـارەی شـتێك کە لە ئاسمانەکان و زەویدا سەر و شوێنیان بۆ نی‌یە ؟! پاك و بێگەردی بۆ خوا لەو هاوبەشانەی کە دای ئەنێن .

خوای گەورە لەم چەند ئایەتەی پێشوودا ڕوونی کردەوە کـە پەرسـتنی غـەیری ئـەو لـە پێغەمبـەران و پیاوچـاکان و ئەوانی تر شیرکی گەورەیـە ئەگـەر چـی ئەنجامـدەرانی نـاوی تـری لێبنـێن ، خـوای گـەورە دەفـەرموێ : ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ ﴿٣﴾﴾ [الزمر] .

واتـە : وە کەسـانێ کـە غـەیری خوایـان بـە پەرسـتراو گرتووە ئەڵێن ئێمە ئەوانە ناپەرستین مەگـەر بـۆ ئـەوەی لـە خوامان نزیك بکەنەوە .

خوای گـــەورە بەم ئایەتە بەرپەرچی داونەتەوە : ﴿إِنَّ ٱللَّهَ

﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَـٰذِبٌ كَفَّارٌ ۝٣﴾ [الزمر] .

واتــە : بەڕاسـتی خـوا لـەوەی كـە جیاوازیـان تێـدا هەیـە دادوەریان لە نێواندا دەكات بەڕاستی خوا ڕێنـوینی كەسانێ ناكات كە درۆزنی بێباوەڕ بێ .

خــوای گــەورە بــەو ئایەتانــە ڕوونــی كــردەوە كــە پەرسـتنەكەیان بـۆ جگـە لـە خـوا بەپاڕانـەوە تـرس و تكـا و ئـەوانی تـر ، كـوفرە بـە خـوا ، وە بـە درۆی خسـتنەوە لـەو قسەیەی كـە دەیـان وت پەرسـتراوەكانمان لـە خوامـان نزیـك دەكەنەوە .

لــەو بیروبــاوەڕە كوفرانــەی كــە دژ بــە بیروبــاوەڕی ڕاستەقینەن و پێچەوانەی ڕێبازی پێغەمبەرن ﷺ ، لەوانە :

* ئـەو بیروبـاوەڕەی كـە بێبـاوەڕ (**مُلحـد**)ـەكانی ئـەم سەردەمە هەیانە شوێنكەوتوانی ماركس و لینین و ئەوانی تـر لە بانگەواز كارانی(**إلحاد**) و كوفر ، ئەگەر چی نـاوی لێبنێـنن **(سۆسیالیست یان شوعی یان بەعسی یان چەندین ناوی تـر)**

! بنچینەی ئەو بێباوەڕانە بریتی‌یە لە دروشمی (**خوا نی‌یە و ژیان تەنها بریتی‌یە لە مادە**) ! ! !

هەروەها لە بنچینەکانی تریان ئینکاری کردنی زیندوو بوونەوە و بەهەشت و ئاگری دۆزەخ و باوەڕ نەبوون بە ئاینە ئاسمانیەکان .

بێگومان ئەوەی تەماشای کتبێەکانیان بکات و زمانی حاڵیان دیراسە بکات ئەو شتانەی بۆ دەر ئەکەوێت ، گومانیش لەوەدا نی‌یە کە ئەم بیروباوەڕە دژ بە هەموو ئاینە ئاسمانیەکانە و خاوەنەکەی لە دونیا و ڕۆژی دواییدا بۆ خراپترین دوا ئەنجام ئەبات .

* لەو بیروباوەڕانە کە دژ بە بیروباوەڕی ڕاستەقینەن ئەوەیە کە هەندێ لە (**باطينة**)یەکان و هەندێ لە سۆفی‌یەکان هەیانە (کە هەندێ کەس لەوان پێی ئەڵێن ئەولیا) و باوەڕیان وایە هاوبەشن لە گەڵ خوادا لە بەڕێوەبردنی کاروباری جیهاندا و ناویان دەنێن : (**أقطاب** ، **أوتاد** ، **أغواث**) و چەندین ناوی تر کە خۆیان دایان هێناوە

بـــۆ پـەرســـتراوەکانیان ، ئەمــەش خـــراپترین شـــیرکە لـــە پــەروەردگارێتی خــوادا ، کــە خــراپترە لــە شــیرکی نــەفامی عــەرەب ، چــونکە کــافرانی عــەرەب ، لــە پەروەردگارێتیـدا شیرکیان ئەنجام نەدابوو ، بەڵکو تـەنها لەپـەرستندا ، شـیرك ئەنجامدانی ئەوان تەنها لە کاتی خۆشیدا بوو، بەڵام لە کاتی سەختیدا خوایان بە دڵسۆزی دەپەرست وەکو خـوای گـەورە دەفــەرموێ : ﴿ فَإِذَا رَكِبُواْ فِي ٱلْفُلْكِ دَعَوُاْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّىٰهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ ﴾ [العنكبوت] .

واتە : جا کاتێ سواری کەشتی بوون بە دڵسـۆزی خـوای گــەورە بــانگ دەکــەن ، وە کــاتێ ئــەوانی بـردە وشــکایی و ڕزگاری کردن شەریکیان بڕیاردەدا .

بەڵام یەکتاپەرستی لە پەروەردگارێتی خوادا دانیان پێدا ئەنا وەکو خـوا دەفـەرموێ : ﴿ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾ ﴾ [الزخرف] .

واتــە : وە ئەگـەر لەوانـە بپرسـی ئایـا چ کەسـێ ئـەوانی بەدی هێناوە بێ گومان دەڵێن خوا .

وه دەفەرموێ : ﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَمَن يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ ۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُ ۚ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ [يونس] .

واتە : بڵێ چ کەسێ لە ئاسمان و زەویەوە ڕۆزیتـان ئـەدا ؟ وە یان چ کەسێ خاوەن و بەدیهێنەری گوێ و چاوانە ؟ وە چ کەسێ زیندوو لە مردوو یا مردوو لەزیندوو دەردێنێ؟ وە چ کەسێ تەکبیری کاروباری دونیا دەکات؟ دەڵێن خـوا ، تـۆش بڵێ ئەی بۆ لە خوا ناترسن و بەتەنها ناپەرستن .

وەچەندین ئایەتی تر لەم مەبەستەدا هاتووە .

*** موشریکەکانی ئەم سەردەمە لەوانـەی کـۆن زیاتریـان کردووە ، ئەوەش لەدوو ڕووەوە :**

یەکـــەم : شـــیرکی هەنـــدێکیان لـــە پەروەردگارێتیـــدا (**الربوبية**) .

دووەم : شـــیرك کردنیـــان لـــە هـــەردوو کـــاتی خۆشـــی وســـەختیدا ، ئـــەوەی تێکـــەڵاوی کـــردبن هـــەواڵیانی زانـــیبێ و بینیبێتی چ دەکەن ئەم ڕاستیە دەزانی کە چی دەکـەن لـە

پەنای گۆڕی ئیمامی حوسەین و بەدەوریدا لە میصر ، وە لە پەنای گۆڕی (**عەیدەروس**)دا لە عەدەن ، وە (**هادي**) لە یەمەن ، وە (**ئیبنو عەرەبی**) لە شام ، و شێخ (**عبدالقادری گەیلانی**) لە عیراق ، وە چەندین گۆڕی بەناوبانگی تر کە خەڵکی سادە و عەوام زیادەڕەویان لە ئاستدا کردووە ، کە زۆربەی مافی خوایان بۆ ئەوان داناوە ! کەم کەسیش هەیە قەدەغەی ئەوەیان لێ بکات و یەکخواپەرستی ڕاستەقینەیان بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ﴾ !!!

داوا لە خوای پاك و بێگەرد دەکەین کە بیان گێڕێتەوە بۆ هۆش و ژیری خۆیان ، وە بانگەوازکاران لە نێوانیاندا زۆر کات و یارمەتی کاربەدەستانی موسڵمان و زانایانی موسڵمان بدات بۆ دژایەتی کردن و لە ناو بردنی ئەم شیرکە .

* لەو بیروباوەڕانەی کە دژ بە بیروباوەڕی ڕاستەقینەن لەبەشی ناو و سیفەتەکانی خوادا بیروباوەڕی ئەهلی بیدعەیە، وەکو جەهمی یەکان و موعتزیلە و ئەوانەی کە ڕێگەی ئەوانیان گرتە بەر لە نەفی سیفەتەکانی خوای

گەورەدا ، و سیفەتەکانیان پەك خست و وەسفیان کرد بە نەبوو و سیفەتی ووشك و بێ مانا ! گەورەیی و بەرزی بۆ خوای گەورە لەو قسانەیان ، هەروەها ئەوانەش کە نەفی هەندێ لە سیفەتەکانی خوایان کرد و هەندێکی تریان سەلماند وەکو ئەشعەریەکان کە لەوانە دەژمێررێن ، چونکە سەلماندنی هەندێکی ئەوەیان لە سەر پێویست دەکات ئەوانەی تریش کە نەفیان کردووە و ماناکانیان گۆڕیوە بیان سەلمێنن .

ئەمانەش لەم کارەیاندا پێچەوانەی بەڵگەی نەقڵ و عەقڵیان کردووە ، و لەم مەسەلەیەدا کەوتوونەتە ناسزایی (**تناقض**)ێکی ڕوون و ئاشکراوە .

بەڵام ئەهلی سوننە و جەماعە بە بێ کەموکوڕی ئەو ناو و سیفەتانەی خوا کە خوا بۆ خۆی داینابێ یان پێغەمبەر ﷺ داینابێ ، ئەمانیش سەلماندوویانە و دایان ناوە ، وە خوایان پاك ڕاگرتووە لەوەی بیشوبهێنن بە دروستکراوەکانی پاك ڕاگرتنێك دوور لە پەك خستنی سیفەتەکانی کەوابوو ئیشیان

بە هەموو بەڵگەکان کردووە ، نەدەستکاریان کردووە و نەپەکیان خستووە ، تووشی ئەو ناسزایىیە نەهاتوون کە غەیری ئەوانی تێکەتووە وەکو باسمان کرد ، ئەم ڕێگەیە ڕێگەی سەرفراز بوونە ، و خۆش بەختی دونیا و ڕۆژی دوایىیە ، ئەمە ئەو ڕێگە ڕاستەیە کە پێشین و پێشەوایانی ئەم ئوممەتە گربتوویانە بەر ، بەڕاستی پاشماوەی ئەم ئوممەتە چاك نابێ مەگەر بەوەی کە پێشەکی پێ چاك بووە ، کە بیریتىیە لە شوێنکەوتنی قورئان و سوننەت و وازهێنانیان لەوەی پێچەوانەیان بووەستن .

هەڵوەشێنەرەوەکانی موسڵمان بووون :

برای موسڵمان : پێویستە بزانی کە خوای گەورە پێویستی کردووە لەسەر هەموو بەندەکانی موسڵمان ببن و دەست بگرن بە ئیسلامەوە و ووریا بن لەوەی پێچەوانەی ئیسلامە ، وە پێغەمبەری ﷺ بۆ هەمان مەبەست ڕەوانە کردووە ، خوای گەورە هەواڵی پێداوین کە هەر کەسی شوێنی ئەو پێغەمبەرە ﷺ بکەوێ ئەوە هیدایەتی وەرگرتووە و هەرکەسێکیش پشتی لێ هەڵکا ئەوە گومڕابووە .

وە لە چەندین ئایەتدا لە هۆکارەکانی پاشگەز بوونەوە و شیرك و کوفر ووریامان دەکات ، هەروەها زانایان ڕەحمەتی خوایان لێ بێ لە باسی حوکمی مورتەددا (هەڵگەڕاوە لە دین) باسیان کردووە کە موسڵمان بە چەندین هەڵوەشێنەرەوە لە ئیسلام دەردەچێ و ئەوانە خوێن و ماڵی حەلاڵ دەکەن ، وە ترسناك ترین و ئەوەی کە زۆر ڕوو بدات ، لەوانە ئەم دە (١٠) خاڵەن :

بە کورتی باسیان دەکەم لە گەڵ چەند ڕوون کردنەوەیەکدا لە کۆتاییاندا بۆ ئەوەی خۆت و خەڵکی تریش ووریایان بن بە مەبەستی توش نەبوون و ڕزگاربوون لێیان :

یەکەم : هاوبەش بۆ خوادانان لە پەرستندا ، خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ ﴿٤٨﴾ ﴾ [النساء].

واتە: خوای گەورە هەرگیز لەوە خۆش نابێ کە هاوبەشی بۆ بڕیار بدەی ، بەڵام لە هەموو تاوانێکی تر خۆش دەبێ بۆ هەر کەسێ کە خۆی بیوێ .

وە دەفەرموێ : ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ﴿٧٢﴾ ﴾ [المائدة] .

واتە : بێگومان هەرکەسێ هاوبەش بۆ خوا دابنێ خوا بەهەشتی لێ حەرام دەکات و جێگای هەمیشەیی دۆزەخ دەبێ ، موشریکەکان لەوێدا هیچ کەس نییە پاڵپشتیان بێ وسەریان بخات .

لەجۆرەکانی هاوبەش دانان بۆ خوا وەکو بانگ کردن و داوا کردن لە مردووەکان و داوای کۆمەکی و نەزر و سەر بڕین بۆیان .

دووەم : هەر کەس لە نێوان خۆی و خوادا وایستە گەلێك

دابنێ و لێیان بپاڕێتەوە و داوای شەفاعەتیان لێ بکات و پشتیان پێ ببەستێ و ئەوە بە کۆڕای زانایان لە ئیسلام چووەتە دەرەوە .

سێیەم : هەرکەسێ موشریکەکان بە کافر نەزانێ یان گومانی ببێ لە کافر بوونیان و ڕێبازەکەیان بە دروست بدات لە قەڵەم ئەوە کافر دەبێ .

چوارەم : هەرکەسێ باوەڕی وابێ کە ڕێبازی یەکێکی تر جگە لە ڕێبازی پێغەمبەر ﷺ تەواو ترە یان حوکمی یەکێکی تر لە حوکمی ئەو باشترە وەکو ئەوانەی حوکمی (**طاغوت**)ەکان لە حوکمی پێغەمبەر ﷺ بەچاکتر دەزانن ئەوەش کافر دەبێ .

پێنجەم : هەرکەسێ رقی ببێ لە شتێك لەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی هاتووە ئەگەر کردەوەشی پێ بکات ئەوە کافر بووە ، لەبەر ئەم ئایەتە : ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٩﴾ ﴾ [محمد] .

واتە : کردەوەی کافرەکان پووچەڵ بووەتەوە لەبەر

ئەوی کە رقیان بووە لەوەی کە خوای گەورە دایبەزاندووە - قورئان بێ یان کتێبەکانی تر - بەو هۆیەوە کردەوەکانی پوچەڵ کردنەوە و لێی وەرنەگرتن.

شەشەم: هەر کەسێ گاڵتە بە شتێك لە ئاینی پێغەمبەر ﷺ یان لە پاداشت و تۆڵەی خوا بکات ئەوە کافر دەبێ ، بەڵگەش ئەم ئایەتەیە کە خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿قُلْ أَبِاللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا۟ قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ ﴿٦٦﴾﴾ [التوبة] .

واتە : ئایا گاڵتە و لاقرتێ بە خوا و ئایەتەکانی و پێغەمبەرکەی ﷺ دەکەن ؟!! پاساو مەهێننەوە لە دوای ئەوەی باوەڕتان هێنابوو کافر بوونەوە .

حەوتەم : جادووگەر (**السحر**) وەکو دوور خستنەوە و لەیەك کردنی دڵی ژن و پیاو (**الصرف**)(١) ، وە نزیك

---

(١) (**الصرف**) کارێکی جادووگەریە بەمەبەستی گۆڕانی دڵی ئینسان ئەنجام ئەدرێت لەوەی خۆشی دەوێت وەکو گۆڕینی کەسێك لە خۆشەویستی خێزانەکەیەوە بۆ ڕق لێ بوونی .

کردنـەوەی دڵـی دوکـەس و دروسـت کردنـی خۆشەویسـتی لەنێوانیاندا (**العطف**)[٢] .

هەرکەسێ جادوو گەری ئەنجام بدات یان پێی ڕازی بێـت ئەوە کافر دەبێ ، بەڵگـەش ئـەم ئایەتەیـە کـە دەفـەرموێ :

﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ (١٠٢)﴾ [البقرة] .

واتە: ئەو دوو فریشتەیەی کە خـوا بـۆ تـاقی کردنـەوەی خەڵك هێنابوونی‌یە سەر زەوی هیچ کەسێکیان فێـری جـادوو نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ئێمە لە لایەن خواوە نێردراوین جا خۆتان کافر مەکەن.

هەشتەم: پشتیوانی کردن و یارمەتی دانی موشـریکەکان لە دژی موسڵمانان ، بەڵگەش ئەم ئایەتەیە کە دەفەرموێ :

﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ (٥١)﴾ [الـــمائدة] .

---

[٢] (**العطف**) کارێکی جادووگەریە بە مەبەستی خۆشەویست کردنی شت ئـەنجام ئەدرێت کە خۆی خۆشی ناوێت بە چەندین ڕێگای ناشەرعی .

واتە : هەرکەسێك پشتیوانی کافران بکات ئەوە لە گەڵ ئەوان حیسابی بۆ دەکرێت ، خوا هیدایەتی هۆزی کافران نادات .

نۆیەم: هەرکەسێ بیروباوەڕی وابێ کەسانێك هەن مەودایان هەیە و ڕێیان پێدراوە کە لە شەریعەتی ئیسلام دەر بچن و پەیڕەوی نەکەن ئەوە کافر دەبێت ، لە بەر ئەم ئایەتە کە دەفەرموێ : ﴿ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾ ﴾ [آل عمران] .

واتە : هەرکەسێ جگە لە ئیسلام ئاینێکی تر هەڵبژێرێت لێی وەرناگیرێت ، وە لە ڕۆژی دواییدا لە خەسارەتمەندانە .

دەیەم: پشت کردن لەئاینی خوابەجۆرێ نەفێر ببێ نەکاری پێ بکات بەلگەش ئەم ئایەتەیە کە دەفەرموێ :

﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ ۚ إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾ [السجدة] .

واتە : کێ هەیە لەو کەسە ستەمکارتر بێت کە ئایەتەکانی خوای بۆ ڕوون بکرێتەوە لە پاش ئەوەش پشت هەڵ بکات بەڕاستی ئێمە تۆڵە لە تاوانباران دەستێنین.

ئەم خاڵانە باسکران هیچ جیاوازییەك نییە لە نێوان کەسێکدا بە گاڵتە بیان کات یان بە ئەنقەست یان لە ترساندا تەنها کەسێك نەبێت کە زۆری لێ بکرێت .

ئەم (١٠) دە خاڵە زۆر مەترسیان لێدەکرێت و زۆریش ڕوو دەدەن جا پێویستە مرۆڤی موسڵمان خۆی لێیان بپارێزێت و ترسی لەوە هەبێت نەوەکو تێبکەوێت .

هەروەها ئەو کەسەی باوەڕی وابێ ئەو ڕیسا و یاسایانەی دروست کراوی دەستی مرۆڤن لە شەریعەتی ئیسلام باشترە ئەمەش دەچێتە ژێر خاڵی چوارەمەوە ، یان بیروباوەری وابێ سیستەمی ئیسلام لە سەدەی بیستەمدا بە کەڵکی تەتبیق و پەیڕەو کردن نایەت ، یان ئیسلام هۆکار بووە لە دواکەوتنی موسڵمانان ، یان ئیسلام لە پەیوەندی نێوان مرۆڤ و خوا دەرناچێ بۆ شتانی تر لە کاروباری ژیان ، هەروەها ئەو کەسەی باوەڕی وابێ دەست بڕینی دز لە سزای دزی کردندا و ڕەجم کردنی پیاوی زیناکار و ژنی زیناکار کەژن و مێردیان هەبێ لە گەڵ ئەم سەردەمەدا ناگونجێ ،

هەروەها هەر کەسێ باوەڕی وابێ کە حوکم کردن بە جگە لە شەریعەتی ئیسلام دروستە با باوەڕشی وانەبێ کە ئەوە لە ئیسلام باشترە ، چونکە لە بەر ئەوەی حوکم کردن بە جگە لە ئیسلام بە دروست دەزانێ ، کەوابوو حەرامێك کە کۆڕای زانایانی لە سەرە حەڵاڵی کردووە کەوابوو هەر کەسێ حەرامێك (کە لە ئیسلامدا زانراوبێ) حەڵاڵ بکات وەکو زینا و خواردنەوەی مەشروب و حوکم کردن بە غەیری ئیسلام ئەوە کافرە بە کۆڕای موسڵمانان ، پەنا بە خوا دەگرین لەو شتانەی دەبنە مایەی تورە بوونی خوا ، وە پەنای پێ دەگرین لە سزای سەختی .

وصلی الله علی خیر خلقه محمد وعلی آله وصحبه وسلم.

العقيدة الصحيحة وما يضادها

تأليف سماحة الشيخ:

عبد العزيز بن عبد الله بن باز

رحمه الله

ترجمة:

خليل أحمد

مراجعة:

بشتيوان صابر عزيز

باللغة الكردية

وكالة المطبوعات والبحث العلمي

وزارة الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد

المملكة العربية السعودية

١٤٣٩ هـ